

Årsanalys 2019

Valnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Viktiga förändringar under året	4
Viktiga förändringar i omvärlden	4
Viktiga förändringar i verksamheten.....	5
Ekonomisk utveckling under året	7
Budgetavvikelse	7
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget	7
Analys av avvikelse i förhållande till nämndens investeringsram.....	7
Nettokostnadsutveckling	7
Analys av nettokostnadsutveckling	8
Resultaträkning	9
Specifikation av Bidrag enligt resultaträkningen	9

Sammanfattning

I Sverige genomförs EU-val vart femte år, och därav har valnämnden under 2019 arbetat med att planera, genomföra och utvärdera val till Europaparlamentet den 26 maj med en föregående period av förtidsröstning mellan 8-26 maj.

Valnämnden kan med glädje konstatera att EU-valet 2019, liksom tidigare val, har genomförts på ett demokratiskt och rättssäkert sätt, och att trenden mot ett ökat valdeltagande håller i sig. Totalt har förtidsröstning erbjudits i 24 röstningslokaler under 18 dagar. Inför valdagen har 192 vallokaler identifierats, tillgänglighetskontrollerats och utrustats. Ca 1 500 personer har rekryterats och utbildats av valnämnden för att genomföra EU-valet på ett tryggt och säkert sätt för Malmös ca 242 000 röstberättigade och andra röstberättigade som befunnit sig i staden.

Med anledning av beslut från Valprovsningsnämnden om att omval skulle genomföras till kommunfullmäktige i Falun ålades Malmö stad att erbjuda möjlighet till förtidsröstning även i Malmö under en period av 10 dagar med början den 28 mars. Valnämnden erhöll statsbidrag för kostnader av genomförandet.

Valnämnden och valkansliet genomförde en studieresa till Berlin 12-13 juni för att träffa stadens ansvariga för valadministration. Syftet var att fördjupa sig i hur valprocesser och administrativa valfrågor hanteras i vår omvärld för att bättre kunna driva utvecklingen framåt inom egna ansvarsområden på hemmaplan.

Valnämndens utfall under 2019 visar en positiv avvikelse mellan nettokostnad och budget med 2 873 tkr. Den positiva avvikelsen kan till stor del förklaras med att det statliga bidraget till förtidsröstningen blev 1 043 tkr högre jämfört med budget. Denna ökning har direkt relation till Malmös befolkningsökning och de kostnader som beräknats till följd av anpassning till förändrad vallag. Införskaffandet av nya insynsskydd och övrigt valmaterial, extra bemanning för att hantera köbildning samt tillgänglighetsanpassningar av nya vallokaler har kunnat hållas lägre än beräknat. Bemanningsbehovet vid röstningslokaler under förtidsröstningen har inte varit så högt som förväntat.

Viktiga förändringar under året

I Sverige genomförs EU-val vart femte år, och därav har valnämnden under 2019 arbetat med att planera, genomföra och utvärdera val till Europaparlamentet den 26 maj med en föregående period av förtidsröstning mellan 8-26 maj.

Under valåret har valkansliets personalstorlek anpassats efter behov. Utöver ordinarie bemanning, valchef och valsamordnare/nämndsekreterare, har valkansliet under perioder stärkts upp med fyra assistenter, en förtidsröstningssamordnare samt tillgång till en stadsjurist.

Med anledning av beslut från Valprövningsnämnden om att omval skulle ske till kommunfullmäktige i Falun, ålades Malmö stad att erbjuda möjlighet till förtidsröstning även i Malmö. Valnämnden genomförde detta under en period av 10 dagar med början den 28 mars.

För att valnämnden och valkansliet ska kunna fördjupa sina kunskaper och driva en utveckling kring sina ansvarsområden är det viktigt att ta lärdom av hur valprocesser och administrativa valfrågor hanteras i vår omvärld. Med detta syfte planerades och genomfördes en studieresa för valnämnden och valkansliet till Berlin 12–13 juni för att träffa ansvariga för Berlins valadministration.

Viktiga förändringar i omvärlden

Med anledning av beslut från Valprövningsnämnden om att omval skulle genomföras till kommunfullmäktige i Falun så ålades Malmö stad att erbjuda möjlighet till förtidsröstning även i Malmö under en period av 10 dagar med början den 28 mars. För att täcka kostnaderna som detta innebär erhåller valnämnden ett statsbidrag för förtidsröstning efter redovisade kostnader.

I enlighet med lagändring som riksdagen röstade igenom i vallagen 2018 ska den plats där valsedlar placeras under EU-valet 2019 vara avskärmad för att på så vis skydda från insyn och därmed stärka skyddet om valhemligheten. Endast en person åt gången ska släppas fram till valsedelställen. Detta har inneburit att insynsskydd har fått införskaffas och att extra röstmottagare har rekryteras för att hantera köbildningar samt garantera att ordning råder i valsedelställen. För att täcka de extra kostnader som detta innebär har valnämnden erhållit ett ökat statsbidrag.

Som konsekvens av att regeringen, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt polisen identifierat flera hotbilder mot RKL-valet 2018, har valkansliet även inför EU-valet 2019 lagt stor vikt vid arbetet kring säkerhetsfrågor. Detta trots att ingen särskilt hotbild har funnits riktad mot EU-valet 2019. Valkansliet har haft ett nära och välfungerande samarbete med enheten för trygghet och säkerhet (ETOS) och kommunikationsavdelningen.

Då valdeltagandet generellt ligger lägre vid EU-val än vid allmänna val så har valkansliet gjort extra ansträngningar för att nå ut med information om valförfarandet till allmänheten.

Det politiska landskapet har inneburit att valnämnden efter genomfört EU-val har iordningsställt sin lagerlokal med valmaterial för att med kort varsel kunna påbörja ett förberedande arbete vid ett eventuellt extraval.

Viktiga förändringar i verksamheten

Administration

Under valåret har valkansliets personalstorlek anpassats efter behov. Utöver ordinarie bemanning, valchef och valsamordnare/nämndsekreterare, har valkansliet under perioder stärkts upp med fyra assistenter, en förtidsröstningssamordnare samt tillgång till en stadsjurist. Valkansliets bemanning har även utökats under hösten i förhållande till tidigare planering med anledning av de kvarvarande valrelaterade uppgifterna.

Det nya valadministrativa systemet Kaskelot har använts vid rekrytering, utbildning, anmälan, informationsspridning, arvodering mm. Vid EU-valet 2019 har utveckling av systemet även möjliggjort att arvodering av röstmottagare under förtidsröstningen, vilket tidigare har skötts manuellt, har kunnat hanteras av systemet. Samtliga arvoden har betalats ut i juni enligt tidsplan och i enlighet med valnämndens beslut. Licenskostnaderna för systemet ökar under valperioden pga. högre servicenivå. Avtalet kring det valadministrativa systemet har dock löpt ut under hösten varpå en direktupphandling har påbörjats.

I kvalitetsutvecklingssyfte har en större utvärdering genomförts i anslutning till EU-valet. Teamledare som tjänstgjort under förtidsröstningen, ordföranden och vice ordföranden som tjänstgjort under valdagen samt tjänstgörande vaktmästare har svarat på en utvärderingsenkät. Valkansliets personal svarade på ett digitalt utvärderingsformulär kring upplevd arbetsmiljö, och valnämnden svarade på en digital enkät kring deras observationer och reflektioner kring valprocessen. Resultaten finns att läsa i *Utvärdering av EU-val 2019* (2019 VN-2019-45).

Vallokaler

För att öka tillgängligheten och för att bättre kunna ge förutsättningar för en ökad valhemlighet har ett antal vallokaler bytts ut; främst har förskolor bytts ut mot större gymnastiksalar och bättre rustade skolor. I valnämndens budget finns utrymme för eventuella tillgänglighetsanpassningar, men de nya vallokalerna för EU-valet 2019 har inte inneburit några ekonomiska konsekvenser. Endast en åtgärd om extra ramp krävdes för att säkra tillgängligheten.

Valmaterial

Efter en inventering av befintligt valmaterial har äldre valmaterial bytts ut och kompletterats med nytt material av högre kvalitet (mobila uppsamlingslådor till förtidsröstningen, insynsskydd, trottoarpratere, arkivbeständiga pennor, funktionella linjaler, gummiband, brevsprättare mm). Kostnaden för insynsskydd var dock betydligt lägre än beräknat.

Under RKL-valet 2018 fick valkansliet inför och under valdagen komplettera en del valmaterial som saknades i vallokalerna. För att undvika att detta skulle upprepas anlätades ny tillfällig personal för att packa valurnor och iordningsställa valmaterial för utkörning. Fler kontroller genomfördes under packningsarbetet och resultatet var mycket tillfredsställande. Det nya packningsförfarandet innebar bättre kvalitet för en lägre kostnad.

Antalet förtidsröster har under de senare genomförda valen ständigt ökat vilket inneburit en tyngre arbetsbörda för röstmottagare vid den preliminära räkningen i vallokaler samt för rösträknare under den s.k. onsdagsräkningen. För att underlätta arbetet har därför sex valsede räknare införskaffats.

Utbildning

Upplägg och innehåll i de förberedande utbildningarna riktade till röstmottagare och vaktmästare har omarbetats. Utbildningarna har anpassats efter deltagarnas uppdrag och tidigare erfarenheter; utbildningar särskilt riktade till ordförande/vice ordföranden respektive erfarna röstmottagare och nya röstmottagare. Tidigare utvärderingar uttrycker ett behov bland röstmottagarna om mer praktiska inslag vilket föranledde rekrytering av två nya utbildare med lång praktisk erfarenhet av arbete i vallokal. Detta innebar en ökning från två till tre utbildare och därmed också en minskad sårbarhet vid eventuella sjukdomsfall eller behov av extra insatta utbildningar.

Transport/leverans

Utökade krav på PostNords sortering av förtidsröster (i röstlängdsordning istället för endast efter vallokal) inför onsdagsräkning har inneburit ökad kostnad, men en effektivisering av valnämndens preliminära rösträkning (s.k. onsdagsräkning). Antal förtidsröster uppgick dock inte till beräknad mängd vilket innebar en lägre kostnad än beräknat.

De utökade kraven på leverans av material till vallokaler med anledning av tillkomna insynsskydd och gatupratörer innebär inte den kostnadshöjning som beräknats.

Information

Mindre medial uppmärksamhet, allmänt minskat intresse och lägre kunskap kring EU-valet i relation till RKL-val, kompenseras med ökad informationsspridning av allmän information och framtagandet av en informationsfilm som visades på biografier.

Rekrytering/bemanning

Lagförändring om krav på utökad insynsskydd för valsedelställen har inneburit att extra röstmottagare har rekryterats till de större valdistrikten för att hantera eventuella köbildningar samt för att garantera att ordning råder i valsedelställen. Även för att underlätta köhanteringen vid valnämndens mottagning på valnatten anlätades ett antal extra personer. Bemanningsbehovet vid röstningslokaler under förtidsröstningen har dock inte varit så högt som förväntat. Valnämnden erhöll ett ökat statsbidrag på 1 043 000 kr. delvis för att täcka kostnader kopplade till insynsskydd och extra bemanning. Detta bidrag har vida överstigit de faktiska kostnaderna för det utökade antalet personal under valet.

Bemanningsbehovet av röstningslokaler under förtidsröstningen har inte varit så högt som förväntat.

Valnämnden har i överenskommelse med länsstyrelsen lämnat ersättning på samma vis som under RKL-valet 2018 för de personal- och hanteringskostnader som mottagningen av röster under EU-valnatten 2019 innebär.

Ekonomisk utveckling under året

Budgetavvikelse

Driftbudget

Tkr	Utfall
Nettokostnad	-9 908
Kommunbidrag	12 781
Resultat (budgetavvikelse)	2 873

Budgetavvikelse helår - viktigaste förklaringar

Statliga bidraget blev högre, delvis pga en extra utbetalning för avskärmning av valsedlar på valdagen.	1 043
Personalkostnaden blev lägre än budgeterad.	1 536
Övriga kostnader.	294
Summa budgetavvikelser	2 873

Investeringsram

Tkr	Utfall	Budget	Avvikelse

Analys av avvikelse i förhållande till nämndens driftbudget

Den positiva avvikelser på 2 873 tkr kan delvis förklaras med att det statliga bidraget blev 1 043 tkr högre jämfört med budget. Detta berodde på högre bidrag baserat på stadens befolkning (587 tkr) samt ett extra bidrag för avskärmning (430 tkr) samt ett bidrag (26 tkr) för att täcka extrakostnader förknippat med omval i Falun kommun.

Ytterligare förklaring till avvikelser är lägre personalkostnader jämfört med budget på grund av en utebliven ökning av personalkostnaderna. Med anledning av en förändring i vallagen inför EU-valet 2019 budgeterade valnämnden för ökade kostnader i samband med inköp av insynsskydd samt extra bemanning i röstningslokaler och vallokaler, med syfte att säkra valhemsigheten. Personalkostnaderna för bemanning under förtidsröstning och valdagen har ökat något från föregående val, dock inte i den storlek som förväntades, varav en positiv avvikelse på 1 536 tkr i totala personalkostnader.

Analys av avvikelse i förhållande till nämndens investeringsram

Nettokostnadsutveckling

Tkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Förändring i %
Intäkter	7 043	6 107	15,3
Kostnader	-16 951	-16 384	3,5
Nettokostnad	-9 908	-10 277	-3,6

Analys av nettokostnadsutveckling

Nettokostnad år 2019, 9 908 tkr ligger 369 tkr lägre än nettokostnadsutfallet år 2018 som blev 10 277 tkr.

Det statliga bidraget blev högre år 2019 jämfört med år 2018 med 936 tkr, men totala kostnader blev också högre med 567 tkr.

Bland kostnaderna kan nämnas att personalkostnaderna blev 363 tkr högre år 2019 än år 2018. Lokalkostnaden blev 133 tkr högre jämfört med 2018. Kostnad för stadskontorets bemanning av valkansliet blev 371 tkr högre. Många andra kostnadsposter blev lägre än år 2018, vilket balanserar upp total kostnad som blev 567 tkr högre än förra året.

Sammantaget kan man säga att genomförandet av ett val i princip har samma utförande för både nationellt val (år 2018) och val till Europa parlamentet (år 2019), vilket i stort innebär samma kostnadsnivå.

Resultaträkning

Tkr	Utfall	Budget	Avvikelse
Bidrag	7 043	6 000	1 043
Övriga intäkter			
Totala intäkter	7 043	6 000	1 043
Lönekostnader	-7 374	-8 057	683
PO-Pålägg	-2 100	-2 999	899
Övriga personalkostnader	-46		-46
Totala personalkostnader	-9 520	-11 056	1 536
Lokal- och markhyror	-1 317	-1 315	-2
Övriga kostnader	-6 110	-6 410	300
Avskrivningar			
Totala övriga kostnader	-7 427	-7 725	298
Nettokostnad exkl. finansnetto	-9 904	-12 781	2 877
Kommunbidrag	12 781	12 781	0
Finansiella intäkter			
Finansiella kostnader	-4		-4
Resultat	2 873	0	2 873
Nettokostnad	-9 908	-12 781	2 873

Specifikation av Bidrag enligt resultaträkningen

Benämning/Ändamål	Ansvarig myndighet	Utfall (Tkr)
Val till Europaparlamentet	Valmyndigheten	6 587
Avskärmning av valsedelplatser	Valmyndigheten	430
Omval Falun, kostnadstäckning	Valmyndigheten	26
SUMMA		7 043